

ВОЗМОЖНОСТИ ИМПЛЕМЕНТАЦИИ ОПЫТА СОЦИАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ СТРАН ЕС В ОТЕЧЕСТВЕННУЮ ПРАКТИКУ

Аннотация. В статье анализируется современное состояние, тенденции и основные принципы социальной политики Европейского союза. Исследован уровень социального развития стран – членов ЕС, основные проблемы в социальной сфере и стратегические направления их решения. Обоснованно мероприятия по реализации Европейского опыта для совершенствования отечественной модели социального развития.

Ключевые слова: социальная политика, социальные стандарты, социальные расходы, показатели социального развития.

POSSIBILITIES OF IMPLEMENTATION OF THE SOCIAL DEVELOPMENT EXPERIENCE OF EU COUNTRIES IN UKRAINIAN PRACTICE

Summary. The current state, trends and basic principles of social policy of the European Union have been analyzed in the article. The level of social development of the EU member states, the main problems in the social sphere and strategic directions of their solution were researched. The measures for implementing the European experience in improving the national model of social development were substantiated.

Keywords: social policy, social standards, social expenditures, indicators of social development.

УДК 658.7:334.012.64

Каличева Н. Є.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки та управління виробничим
і комерційним бізнесом*

Українського державного університету залізничного транспорту

Копачевська Ю. А.

магістр

Українського державного університету залізничного транспорту

Kalicheva N. E.

*candidate of economic sciences, associate professor,
associate professor department of economics
and management of industrial and commercial business
Ukrainian state university of railway transport*

Kopachevska Y. A.

master

Ukrainian state university of railway transport

ВПЛИВ ЛОГІСТИКИ НА РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО БІЗНЕСУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Анотація. У статті розкрито особливості логістичного забезпечення підприємств малого бізнесу в сучасних умовах. Визначено, що розвиток малого бізнесу в Україні є досить актуальним, особливо в сучасних складних умовах, коли майже відсутні тісні господарські зв'язки між галузями та підприємствами. Розглянуто особливості логістичного забезпечення малих підприємств. Охарактеризовано новітні підходи до вирішення логістичних завдань для підприємств. Розкрито сутність фулфілменту як одного з перспективних напрямів логістичного забезпечення підприємств малого бізнесу.

Ключові слова: малий бізнес, логістика, постачання, логістичні компанії, логістичні підходи, фулфілмент.

Вступ та постановка проблеми. Розвиток світової економіки має тісний зв'язок із підприємницькою діяльністю, що призводить до змін в економічній системі на макро- та мікрорівні та сприяє зростанню національної економіки. За таких умов розвиток малого підприємництва як одного з важливих чинників становлення економіки є гарантом ефективного економічного розвитку національного господарства країни за рахунок активізації виробничого та комерційного секторів.

Та, на жаль, суб'єкти малого бізнесу мають досить багато проблем, які впливають на їх становлення та роз-

виток. Вони є досить обмеженими в доступі до економічних ресурсів та інструментів ведення господарської діяльності, що призводить до необхідності пошуку нових підходів та прийомів для власного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання становлення та розвитку малого бізнесу висвітлювали В. Волик, М.О. Кизим, В.О. Орлова, А.А. Левшук, С.Б. Жарая [1–5] та багато інших. Але нестабільність ринкового середовища призводить до необхідності постійного пошуку шляхів ефективного розвитку малого бізнесу. І одним із таких напрямів є їх логістичне забезпечення,

адже постійна потреба малих підприємств у різноманітності матеріально-технічних ресурсів, відсутність великих складських приміщень для їх збереження та інші чинники висувають цілу низку невідірваних питань у цій сфері.

Метою статті є дослідження особливостей діяльності підприємств малого бізнесу в сучасних умовах господарювання за рахунок застосування нових логістичних підходів та напрямів.

Результати дослідження.

Сьогодні логістика для підприємств виступає як сукупність рішень щодо організації та управління всіма видами матеріальних та нематеріальних ресурсів відповідно до встановлених потреб [6]. Для підприємств малого бізнесу цей процес ускладнюється необхідністю знаходження оптимальних підходів до переміщення товарів та ресурсів і мінімізації витрат. Транспортний складник дуже сильно відображається на собівартості виробу [7], що для підприємств малого бізнесу є досить суттєвим через зростання вартості.

Завдяки застосуванню логістичних принципів у своїй господарській діяльності:

- скорочуються транспортні витрати;
- оптимізуються запаси та терміни доставки всіх видів ресурсів;
- знижується собівартість виробництва та реалізації;
- поліпшується рівень сервісу та ін.

Також потрібно зазначити, що діяльність підприємств малого бізнесу є досить специфічною та потребує індивідуального підходу до матеріального, технологічного, інформаційного та фінансового забезпечення, тому формування логістичних ланцюгів та систем для них має бути гуртовим та об'єднувати групу учасників ринкової системи за регіональними чи виробничими принципами. Такий підхід має бути сформований під час реалізації таких заходів:

- створення спільних матеріально-транспортних потоків та мереж;
- об'єднання транспортних та складських процесів відповідно до видів діяльності;
- визначення найбільш раціональних та оптимальних маршрутів для всіх учасників.

Реалізація перерахованих вище заходів дасть змогу підприємствам малого бізнесу уніфікувати перевезення за рахунок підбору транспортних засобів залежно від виду та обсягів перевезення, термінів доставки, погодних умов, рівня унікальності вантажу та інших чинників.

Тим більше що розвиток ринку логістичних послуг повністю переформовував підходи до транспортної політики підприємств, змусивши їх змінити безпосереднє відношення до перевізного процесу за рахунок свободи на ринку транспортних послуг [8]. Тож вибір транспортного засобу має бути об'єктивним та обґрунтованим.

Так, використання автомобільного транспорту є доцільним за малих обсягів перевезень, потреби у швидкій та маневровій доставці, але значна вартість, безпека та залежність від кліматичних умов призводять до потреби залучати інші види транспорту під час здійснення перевізного процесу.

Використання залізничного транспорту, який є більш дешевим та безпечним, обмежується шляхами сполучення, потребою у застосуванні інших видів транспорту, зокрема автомобільного, браком маневреності та мобільності, відсутністю чітких термінів доставки, потребою перевезень у значних обсягах та іншими чинниками.

Застосування перевезень водним транспортом, особливо в нашій країні, обмежене наявністю відповідних водних артерій та інфраструктури, хоча цей вид пере-

везень є найбільш дешевим у світі порівняно з іншими видами транспорту. Тож більшість міжнародних товарів перевозяться морським транспортом із залученням, за потреби, залізничного чи автомобільного.

Авіаційні перевезення є найбільш оперативними та мобільними, але їхня вартість досить висока та діє обмеження на обсяги перевезень.

Таким чином, використання того чи іншого виду транспорту має базуватися на потребах підприємства та визначатися за допомогою техніко-економічних розрахунків, у яких визначаються логістичні витрати на транспортування всіх учасників перевізного процесу [9].

Щодо збереження та складування товару, то підприємства малого бізнесу, які досить часто є обмеженими в наявності складських приміщень, змушені обмежувати себе в утриманні значної кількості матеріальних ресурсів, тому надійність та постійність транспортного забезпечення для них є важливим чинником вчасного виконання замовлення та, відповідно, запорукою ефективного розвитку [10].

Звісно, більшість малих підприємств змушені функціонувати в умовах жорстокої економії, але вести господарську діяльність потрібно, тому вони, якщо не можуть об'єднатися з іншими малими підприємствами, змушені звертатися до послуг сторонніх організацій. Тим більше що отримання логістичних послуг від сторонніх осіб є фінансово більш вигідним, аніж їх самостійна реалізація, адже для здійснення будь-якого виду логістичної діяльності потрібні кваліфіковані спеціалісти та відповідні технічні засоби, яких може не бути на даному підприємстві.

Тож звернення підприємств малого бізнесу до логістичних компаній, які мають значний досвід в організації логістичних ланцюгів, сприятиме зниженню всіх видів витрат на логістичне обслуговування та відповідних ризиків, оскільки логістична компанія несе повну відповідальність за збереження товару під час логістичних операцій. Тим більше що сучасний ринок логістичних послуг є досить широким, тому підприємства можуть більш ефективно займатися питаннями розвитку бізнесу, а не логістикою.

Розглядаючи більш детально ринок логістичних послуг, потрібно відзначити, що потреба в логістичному обслуговуванні підприємств є і запити клієнтів щоразу стають більш вимогливими, особливо це стосується термінів доставки, безпеки, надійності та якості обслуговування.

Нині провідні світові логістичні компанії пропонують такі новітні підходи до вирішення логістичних завдань [11; 12]:

- blockchain, за допомогою якого логістичні компанії розробляють та впроваджують систему перевезення будь-якого виду вантажу за рахунок повного контролю всього ланцюга постачання;
- 3D-візуалізація, котра сприяє знаходженню оптимальних методик завантаження транспортних засобів різними видами вантажів;
- застосування роботів та дронів;
- електро- та безпілотний транспорт;
- використання 3D-друку на 3D-принтері замість перевезення товару;
- фулфілмент – виконання всіх логістичних операцій сторонньою логістичною компанією та ін.

Сьогодні вітчизняні підприємства малого бізнесу мають значні обмеження у плані техніко-технічного забезпечення. Вони здебільшого не в змозі забезпечити себе сучасним обладнанням для здійснення логістичних операцій, тому змушені користуватися послугами сторонніх осіб. І підприємства, які здійснюють логістичні операції з використанням фулфілмент-напрямку, є одними з таких. Надання послуг із застосуванням принципів фул-

фільменту – це процес доставки замовлення, який включає у себе такі етапи [13]:

- приймання товару від постачальника;
- його збереження;
- комплектування, якщо є така потреба;
- пакування;
- безпосередньо сам процес доставки власними силами чи за допомогою інших логістичних операторів;
- залагоджування питань із поверненням та іншими надзвичайними ситуаціями;

– управління фінансовими та інформаційними потоками.

Якщо розглядати фулфілмент на практиці, то його застосування для малого підприємства є доцільним за наявності незначних обсягів перевезень, адже коли підприємство щоденно змушене виконувати значний обсяг логістичних операцій, то йому доцільніше та економічно вигідніше буде мати власні потужності, ніж постійно звертатися до сторонніх осіб.

Ринок логістичних операторів України, які надають послуги фулфілмента, є досить розвинутим і на ньому діють [13]:

- lettershop-компанії, які тісно співпрацюють з «Укрпоштою» та переважно спеціалізуються на доставці паперово-поліграфічної продукції;
- кур'єрські компанії, які можуть організувати доставку будь-якого товару, але погано співпрацюють з іншими конкурентними службами та не в змозі самостійно комплектувати замовлення;
- 3PL-оператори переважно працюють зі значними обсягами перевезень, ігноруючи малі;
- фулфілмент-підприємства, які виконують усі логістичні операції та навіть, якщо це потрібно клієнту, співпрацюють із конкурентами на ринку логістичних послуг.

Звісно, що за наявності великої кількості пропозицій підприємствам досить важко зорієнтуватися та вибрати відповідну компанію для надання логістичних послуг. Тим більше що фулфілмент є новим напрямом логістичних послуг і ціни на ці послуги є вищими порівняно з іншими, не всі споживачі знають про нього чи не бажають знати й користуються послугами вже діючих та перевірених підприємств.

Та все ж таки фулфілмент-послуги поступово розвиваються та впроваджуються на ринку логістики за рахунок:

- зниження операційних витрат підприємствами під час здійснення логістичних операцій;
- можливості швидкого освоєння нових місць реалізації товару;
- зниження рівня витрат на логістику;
- зростання рівня масштабності господарської діяльності тощо.

Також фулфілмент-підприємства активно впроваджують технічні інновації та автоматизацію всіх процесів, збільшують ефективність електронного документообігу для полегшення роботи клієнтів, створюють власні сортувальні лінії та ін. Тож цей напрям ринку логістичних послуг у нашій країні планується активно розвивати, що є корисним для підприємств малого бізнесу, адже в сьогоденній складній економічній ситуації, коли вони піддаються постійному впливу різних економічних загроз, використання нових логістичних підходів та напрямів є ефективним засобом для скорочення витрат підприємством та ефективного його розвитку.

Висновки. У цих складних економічних умовах, у яких наша країна намагається стати провідною економічно розвинутою країною, мале підприємництво визначає темпи економічного розвитку національної економіки, відображає розширення та оновлення пропозицій на внутрішньому ринку товарів і послуг, забезпечує зростання валового продукту, сприяє розвитку конкуренції в інноваційній сфері, призводить до насичення внутрішнього товарного ринку, наповнення державного бюджету та робить значний внесок у вдосконалення і диверсифікацію ринкової структури в економіці.

Хоча підприємства малого бізнесу й незначні за розмірами, вони спроможні більш гнучко реагувати на зміни на ринку й проявляють високу спроможність у пристосуванні до нових умов ведення бізнесу. Але сучасні умови господарювання є досить складними для них, тому застосування простих логістичних рішень та нововведень сприятиме збільшенню рівня їхнього розвитку та скороченню витрат на транспортування, доставку та зберігання товарів.

Список використаних джерел:

1. Волик В. Становлення малого та середнього бізнесу в Україні і його наслідки. Актуальні проблеми економіки. 2002. № 8. С. 22–25.
2. Кизим М.О., Матюшенко І.Ю., Полторак Н.І. Оцінка якості цільових програм державної підтримки розвитку малого бізнесу; НАН України, Наук. дослід. центр індустр. пробл. розвитку. Х.: ІНЖЕК, 2009. 327 с.
3. Орлова В.О. Природні переваги малого бізнесу – основа його розвитку. Бізнес Інформ. 2012. № 11. С. 75–79.
4. Левшук А.А. Роль малого бізнесу в економіці України. Регіональна бізнес-економіка та управління. 2013. № 1. С. 93–96.
5. Жарая С.Б. Підприємницька активність та тенденції державного впливу на розвиток малого бізнесу. Державне управління: теорія та практика. 2012. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Dutp_2012_2_15.pdf.
6. Сумець О.М. Логістика: теорії, ситуації, практичні завдання. Ч. 1. Логістика як інструмент ринкової економіки: навч. посіб.; 2-е вид., доп. К.: Хай-Тек Прес, 2010. 344 с.
7. Дикань В.Л., Корінь М.В. Ефективність роботи транспортної системи України в умовах глобалізації економічних систем. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2011. № 33. С. 13–19.
8. Каличева Н.Є. Принципи взаємодії виробничого і транспортного комплексу в логістичній системі. Науковий огляд. 2014. Вип. 7(8). С. 5–10.
9. Каличева Н.Є. Роль транспорту у забезпеченні ефективності функціонування маркетингово-товарно-логістичної схеми підприємства. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2016. № 56. С. 93–96.
10. Каличева Н.Є., Рустамова Л.Г. Особенности организации работы складских комплексов в логистических системах в современных условиях. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2015. № 49. С. 103–106.
11. Бергибаев Е.М. Мировые тенденции развития транспортной логистики в условиях социальной модернизации. Статистика, учет и аудит. 2016. Вип. 62. Т. 3. С. 113–120.
12. Скіцько В.І., Ігнатова Ю.В. Моделювання багатоцільових оптимізаційних задач логістики у малому бізнесі. Науковий вісник Ужгородського університету. Економіка. 2016. Вип. 2(48). С. 233–240.
13. Мировой тренд – фулфілмент – набирает обороты в Украине. URL: <http://logist.fm/publications/mirovoy-trend-fulfilment-nabiraet-oboroty-v-ukraine> (дата звернення: 15.07.2018).

ВЛИЯНИЕ ЛОГИСТИКИ НА РАЗВИТИЕ ПРЕДПРИЯТИЙ МАЛОГО БИЗНЕСА В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ ХОЗЯЙСТВОВАНИЯ

Аннотация. В статье раскрыты особенности логистического обеспечения предприятий малого бизнеса в современных условиях. Определено, что развитие малого бизнеса в Украине является весьма актуальным, особенно в современных сложных условиях, когда почти отсутствуют тесные хозяйственные связи между отраслями и предприятиями. Рассмотрены особенности логистического обеспечения малых предприятий. Охарактеризованы новые подходы к решению логистических задач для предприятий. Раскрыта суть фулфилмента как одного из перспективных направлений логистического обеспечения предприятий малого бизнеса.

Ключевые слова: малый бизнес, логистика, снабжение, логистические компании, логистические подходы, фулфилмент.

INFLUENCE OF LOGISTICS ON DEVELOPMENT OF SMALL BUSINESS ENTERPRISES IN MODERN CONDITIONS OF ECONOMY

Summary. The article reveals the features of logistics support for small businesses in modern conditions. It is determined that the development of small business in Ukraine is very relevant, especially in today's difficult conditions, when there are almost no close economic ties between industries and enterprises. Features of logistical support of small enterprises are considered. New approaches to solving logistical problems for enterprises are characterized. The essence of fullfilment is revealed as one of the perspective directions of logistics support for small businesses.

Key words: small business, logistics, logistics companies, logistics approaches, fullfilment.

УДК 330.341.1

Кальний С. В.

*кандидат економічних наук, доцент
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

Kalnyi S. V.

*PhD in Economics, Associate Professor,
Taras Shevchenko National University of Kyiv*

ЗАСОБИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНТЕГРОВАНІХ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Анотація. У статті розглянуто моделі інноваційного процесу, зокрема особливості структури та взаємозв'язків інтегрованої моделі в контексті сучасних досліджень щодо складності та динамічності економічних систем. Проаналізовано інноваційну активність вітчизняних підприємств та визначено, що основним джерелом здійснюваних ними інновацій є закупівля готового технологічного устаткування, що знижує роль внутрішніх НДДКР та підтверджує нелінійність діючих моделей інноваційних процесів. Обґрунтовано необхідність системного підходу до управління інноваційними процесами, а також координації заходів у межах довгострокової інноваційної політики на основі взаємодії з іншими елементами системи управління у фінансово-економічній, соціальній та екологічній сферах. Розроблено заходи з прискорення та підвищення ефективності інноваційних процесів на політичному, адміністративному та управлінському рівнях. Запропоновано напрями діяльності, що забезпечують системність організації інноваційних процесів.

Ключові слова: інноваційний процес, лінійна модель інноваційного процесу, інтегрована модель інноваційного процесу, інноваційна політика, джерела інновацій, НДДКР, інноваційний продукт.

Вступ та постановка проблеми. Нині інноваційна політика провідних світових економік спрямовується на забезпечення прогресивних перетворень у сфері матеріального виробництва для підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств на міжнародному ринку, поліпшення якості продукції, зростання добробуту населення та соціального й екологічного становища в контексті досягнення цілей сталого розвитку, а також зміцнення обороноздатності країни. З огляду на це, здійснюється організація інноваційних процесів – від утілення ідеї нововведення до розроблення прототипів, масового виробництва та виведення на ринок новітнього продукту з подальшим поширенням інновацій. Однак збільшення внеску науки та техніки у вигляді НДДКР у розвиток

економіки як основного джерела створення інноваційних знань знижує ефективність інноваційних проектів, скорочує простір для ініціації інновацій, обмежує можливості сучасних інтегральних інноваційних процесів.

Визнаючи наявність широкого спектру джерел інноваційних знань, слід відзначити актуальність дослідження особливостей інноваційних процесів з урахуванням їх інтегрованості, взаємопов'язаності різних стадій та сфер реалізації. Отже, визначення тих аспектів інноваційної політики, що забезпечуватимуть комплексність підходу до ініціації інновацій та здійснення інноваційних проектів, дасть змогу оптимізувати управління інноваціями для активізації та підвищення ефективності інноваційних процесів.